

سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی
مرکز بررسی‌های راهبردی روابط فرهنگی

ارزیابی افکار عمومی جهانی دربارهٔ حمله به ایران

احسان کیانی

کارشناس گروه افکارسنجی و ویژندملی مرکز بررسی‌های راهبردی روابط فرهنگی

نوع سند: یادداشت سیاستی

نسخه: عمومی

شناسه سند: ۵۰۲۱۲-۵۱-۰۴۱۲-۰۵۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۲/۱۲

گروه: افکارسنجی و ویژند ملی

پرونده: افکارسنجی

مقدمه

تهاجم آمریکا و رژیم اشغال‌گر قدس به ایران که با ترور رهبر شهید انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای^(قدس سره) و جمعی از فرماندهان عالی‌رتبه نیروهای مسلح و همچنین شهادت جمع کثیری از شهروندان ایران از دانش‌آموزان مدرسه شجره طیبه در میناب آغاز شده و با حملات شدید به مناطق نظامی و مسکونی تداوم یافت؛ ایران را به صدر اخبار جهان رسانده است. این تهاجم جنایت‌آمیز، سبب شده تا مؤسسات افکارسنجی معتبر جهانی (به‌ویژه نهادهای مستقر در کشورهای غربی)، به سنجش دیدگاه‌های افکار عمومی کشورهای مختلف نسبت به این تهاجم خونین بپردازند. مؤسسه معتبر «گالوپ» که از مشهورترین مراکز افکارسنجی جهان است، طی یک نظرسنجی در نیمه دوم اسفند ۱۴۰۴ و نیمه اول فروردین ۱۴۰۵ از ۱۵ کشور به بررسی دیدگاه شهروندان درباره جنگ رمضان پرداخته است. این کشورها عبارتند از:

- ترکیه، پاکستان، ژاپن، کره جنوبی و فیلیپین در آسیا
- آلمان، اسپانیا، سوئد، سوئیس، پرتغال، صربستان، اسلونی و کرواسی در اروپا
- کلمبیا و مکزیک در آمریکای جنوبی

یافته‌های نظرسنجی

با توجه به اینکه این نظرسنجی^۱ توسط یک مؤسسه و با پرسش‌های یکسان در یک بازه زمانی در این کشورها انجام شده، نتایج هر ۱۵ کشور، به‌صورت جداول مقایسه‌ای ارائه می‌شود تا نسبت افکار عمومی بخشی از جهان در خصوص جنگ رمضان، روشن‌تر گردد. گفتنی است که ۱۰۰ درصد مردم در این کشورها، اخبار جنگ رمضان را دنبال کرده‌اند که نشان‌گر اهمیت فوق‌العاده تبعات این جنگ برای آنها بوده است.

^۱ - <https://gallup-international.com/survey-results-and-news/survey-result/iran-conflict-public-opinion-leaves-us-isolated-blamed-for-war-little-faith-in-outcomes-and-widespread-economic-concern>

جدول زیر نشان می‌دهد که افکار عمومی در هر کشور، به کدامیک از طرفین این نبرد گرایش و هم‌سوایی بیشتری نشان داده‌اند.

هم‌سوایی با طرفین	آمریکا و اسرائیل	ایران	هیچ‌کدام	بی‌پاسخ
ترکیه	۱	۳۶	۶۲	۱
پاکستان	۵	۷۹	۱۵	۱
ژاپن	۱۳	۶	۷۱	۱۰
کره جنوبی	۲۵	۸	۶۳	۴
فیلیپین	۲۸	۱۱	۵۴	۷
آلمان	۲۱	۵	۶۵	۹
اسپانیا	۲۱	۹	۶۵	۵
سوئد	۲۷	۴	۶۰	۹
سوئیس	۱۳	۷	۷۰	۱۰
پرتغال	۱۸	۵	۶۸	۹
صربستان	۳	۲۱	۶۱	۱۵
اسلوونی	۱۰	۱۶	۵۹	۱۵
کرواسی	۵	۱۴	۶۸	۱۳
کلمبیا	۳۰	۱۵	۴۵	۱۰
مکزیک	۱۲	۱۲	۷۳	۳

جدول ۱- هم‌سوایی با طرفین جنگ از منظر افکار عمومی (اعداد به درصد است)

جدول شماره ۱ نکات مهمی را نمایان ساخته است. به جز پاکستان که اکثریت قابل توجهی حامی ایران هستند، در باقی کشورها اکثریت ترجیح می‌دهند بی‌طرف باشند. این موضوع، نشان می‌دهد که فضا سازی رسانه‌ای دولت ترامپ و کابینه نتانیاهو برای توجیه این حملات، نتوانسته اکثریت مردم در این کشورها را اقناع نماید. نکته دوم اینکه در بین کسانی که تصمیم گرفتند به سمت یکی از طرفین جنگ رمضان گرایش داشته باشند، در اغلب موارد، حامیان آمریکا و رژیم اشغال‌گر قدس، بیش از حامیان ایران بوده است. تنها در پاکستان و ترکیه که فضای ضدصهیونیستی غلبه دارد و همچنین در کرواسی و صربستان که نسبت به دیگر کشورهای اروپایی در این فهرست، روابط دیپلماتیک مساعدتری با تهران دارند، برتری معناداری به نفع ایران وجود دارد. در اسلوونی اندکی حامیان ایران بیشتر و در مکزیک نیز برابر هستند. ولی در باقی کشورها حامیان واشنگتن و تل‌آویو، برتری دارند. موضوعی که نشان می‌دهد ضربه به تصویر ایران در رخدادهایی مانند آشوب‌های خونین دی ۱۴۰۴ و همچنین اتهام‌ها به ایران مبنی بر مقاصد نظامی از برنامه هسته‌ای، برند ایران را مخدوش نموده و موجب شده تا اقلیت محسوسی از افکار عمومی جهان، با دشمنان ایران هم‌سو تر باشند.

پرسش مهم‌تری که مطرح شده این است که کدام طرف، مسئولیت بیشتری در آغاز این جنگ دارد.

مقصر جنگ	آمریکا	اسرائیل	آمریکا و اسرائیل	ایران	بی‌پاسخ
ترکیه	۲۹	۲۹	۴۰	۲	۰
پاکستان	۲۳	۱۷	۴۵	۲	۱۳
ژاپن	۲۴	۱۱	۲۹	۷	۲۹
کره جنوبی	۲۳	۱۱	۴۳	۲۳	۰
فیلیپین	۲۲	۴	۵۱	۲۲	۱
آلمان	۲۱	۱۱	۴۸	۱۹	۱
اسپانیا	۳۱	۲۱	۲۷	۱۴	۷
سوئد	۲۲	۸	۴۱	۱۵	۱۴
سوئیس	۲۳	۱۲	۵۳	۱۲	۰
پرغال	۲۴	۸	۵۳	۱۵	۰
صربستان	۲۲	۱۳	۶۰	۵	۰
اسلونی	۲۳	۱۱	۵۳	۱۳	۰
کرواسی	۲۱	۱۲	۵۹	۸	۰
کلمبیا	۱۲	۷	۵۲	۲۸	۱
مکزیک	۴۳	۱۰	۹	۳۸	۰

جدول ۲- مقصر جنگ از منظر افکار عمومی (اعداد به درصد است)

نکته بدیهی و خوشایندی که در جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود، این است که اکثریت جوامع در همه کشورهای، واشنگتن، تل‌آویو و یا هر دو بازیگر را مسبب بروز این جنگ می‌دانند، ولی آنچه نباید مغفول انگاشته شود، سهم اقشاری است که ایران را مقصر قلمداد کرده‌اند، در حالی که نه آغازگر جنگ بوده و نه هیچ مبنای حقوقی (مانند قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل) برای این تهاجم وجود داشته و از سوی دیگر، سوابق جنایات رژیم اشغال‌گر قدس در غزه و لبنان و سیاست‌های بی‌پایه و نامعقول آمریکای ترامپ را نیز دیده‌اند، ولی به‌رغم این موارد، ایران را مسئول این جنگ دانسته‌اند. از این منظر می‌توان کشورها را به سه دسته تقسیم‌بندی نمود:

- کشورهایی که کمتر از ۵ درصد، ایران را مقصر انگاشته‌اند، متحدان ایران و افکار عمومی‌شان کاملاً همراه با جمهوری اسلامی است که شامل ترکیه و پاکستان هستند.

▪ کشورهایی که بین ۵ تا ۱۵ ایران را مسئول آغاز جنگ دانسته‌اند، فضای ضدایرانی ضعیفی دارند که به نظر می‌رسد بتوان ناشی از فضا سازی‌های رسانه‌ای پیرامون اتهام ماهیت نظامی برنامه هسته‌ای ایران و فقدان تبیین تلاش‌های دیپلماتیک دستگاه سیاست خارجی کشور برای حل این پرونده دانست. این موارد شامل صربستان، اسپانیا، پرتغال، سوئد، سوئیس، اسلوانی، کرواسی و ژاپن می‌شوند.

▪ کشورهایی که بیش از ۱۵ درصد ایران را مقصر دانسته‌اند، نشان‌گر توفیق احزاب و گروه‌های غرب‌گرای عمدتاً راست‌گرای افراطی یا محافظه‌کاری است که پایگاه اجتماعی این جریان‌ها نسبت خود را پیروی و همبستگی با سیاست‌های کابینه راست‌گرای ترامپ تنظیم کرده و با آن هم‌سو هستند. این کشورها شامل آلمان، کره جنوبی، فیلیپین، کلمبیا و مکزیک هستند.

در نهایت پرسش جالب توجه دیگر، اینکه آیا واشنگتن و تل‌آویو می‌توانند در براندازی جمهوری اسلامی موفق شوند که نتایج آن در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود.

موفقیت آمریکا و اسرائیل در براندازی	بلی	خیر	بی‌پاسخ
ترکیه	۱۴	۷۲	۱۴
پاکستان	۲۱	۷۳	۶
ژاپن	۱۲	۴۸	۴۰
کره جنوبی	۲۷	۵۱	۲۲
فیلیپین	۳۵	۳۱	۳۴
آلمان	۲۰	۵۰	۳۰
اسپانیا	۲۶	۵۳	۲۱
سوئد	۲۲	۴۹	۲۹
سوئیس	۱۴	۵۰	۳۶
پرتغال	۳۰	۳۸	۳۲
صربستان	۱۳	۳۲	۵۵
اسلوانی	۱۵	۴۳	۴۲
کرواسی	۷	۴۴	۴۹
کلمبیا	۳۰	۲۵	۴۵
مکزیک	۳۱	۳۶	۳۳

جدول ۳- امکان براندازی جمهوری اسلامی در جنگ از منظر افکار عمومی (اعداد به درصد است)

چنانچه مشخص می‌باشد، در ترکیه و پاکستان که هم فضای رسانه‌ای آنها هم‌سوتر با ایران بوده و هم جمعیت مسلمان بیشتری داشته و هم از منظر جغرافیایی تجربه نزدیک‌تر و واقعی‌تری از جنگ رمضان داشته‌اند، تردیدی در شکست آمریکا و رژیم اشغال‌گر قدس ندارند، ولی در دیگر کشورها علاوه بر بُعد جغرافیایی (که شاید در عدم حضور مؤثر و مداوم رسانه‌ها و خبرنگاران‌شان نیز تأثیر داشته)، در عین حال که نزدیک به یک‌سوم تا نیمی از جمعیتشان معتقدند؛ دشمن در براندازی جمهوری اسلامی شکست خواهد خورد، ولی بخش قابل توجهی نیز نسبت به این امر تردید دارند. این نکته نشان می‌دهد که دستگاه رسانه‌ای بین‌المللی ایران و متولیان دیپلماسی عمومی کشور نتوانسته‌اند تصویر موفقیت‌های نظامی و عملیاتی؛ تاب‌آوری و انسجام داخلی و تداوم حرکت پویای نظام پس از ترور رهبری معظم انقلاب را برای بخش قابل توجهی از افکار عمومی جهان، تبیین نمایند. به همین جهت، حادثه تلخ و جبران‌ناپذیر شهادت حضرت آیت‌الله خامنه‌ای^(قدس‌سره) در کنار ترورهای جمعی از فرماندهان و مسئولان عالی‌رتبه و ضربات وارده به تأسیسات نظامی و زیرساختی، این تردید را در ذهن بخشی از جهانیان پدید آورده که آیا جمهوری اسلامی، توان مقابله با این تهاجم شدید و دهشتناک را خواهد داشت؟

جمع‌بندی

نکته راهبردی از نتایج این نظرسنجی این است که مخالفت با جنگ رمضان، عمدتاً از موضع سلبی و مخالفت با حملات به ایران و نه از موضع ایجابی و تأیید سیاست‌های ایران است. بنابراین از فضای افکار عمومی جهان در سطح رسانه‌های بین‌المللی و رسانه‌های بومی این کشورها می‌توان برای اشاره به جنایات دشمن و فقدان وجاهت بین‌المللی و مبنای حقوقی آنها در حمله به ایران بهره‌برداری نمود. این موضوع به‌خصوص در کشورهایی که نسبت ملموسی از جمعیت آنها ایران را مقصر جنگ جلوه داده و یا در بقای جمهوری اسلامی پس از جنگ تردید دارند، ضرورت بیشتری می‌یابد.

درک این موضوع اهمیت دارد که مرجع و مبنای خبری جوامع هدف در این کشورها احصا شده و ضمن بررسی مواضع و محتوای این رسانه‌ها، تلاش شود تا محتوای مناسب و مطلوب (از طریقی که دسترسی و سهولت بیشتری برای این جوامع دارد)، در اختیار آنها قرار گیرد. لازم به ذکر است که در این خصوص، هدف‌گذاری بر مبنای اولویت‌های دیپلماسی عمومی ناظر به کشورهایی خواهد بود که اثرگذاری بیشتری بر تصویر ایران در محیط پیرامونی‌شان دارند و دیدگاه‌های دولت‌ها و شخصیت‌های برجسته آنها به‌نوعی مرجعیت بین‌المللی یا حداقل منطقه‌ای خواهد داشت.